

**НАЦІОНАЛЬНА РАДА УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ТЕЛЕБАЧЕННЯ І РАДІОМОВЛЕННЯ**

РІШЕННЯ № 18

09.01.2020

м. Київ

Протокол № 1

Про результати позапланової виїзної перевірки
ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ
(НР № 00509-м від 12.12.2015,
супутникове мовлення, логотип: «Максі-ТВ»)

За результатами моніторингу супутникового мовлення ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ (НР № 00509-м від 12.12.2015), за 05.10.2019 зафіксовано трансляцію передачі «Гордон» (початок о 19.03, «прямий ефір», гість передачі – М. Азаров, представлений ведучим як экс-прем'єр-міністр України), в якій поширено висловлювання, що мають ознаки порушення ліцензіатом вимог частини першої статті 28 Закону України «Про інформацію»; абзаців третього, четвертого та дев'ятого частини другої статті 6, пунктів а) та в) частини першої статті 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення».

У зв'язку з цим на засіданні Національної ради 17.10.2019 рішенням № 1634 було призначено позапланову виїзну перевірку ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ.

На виконання наказу першого заступника голови Національної ради № 5а/332 від 24.10.2019 було проведено позапланову виїзну перевірку ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, за результатами якої складено Акт № 229 від 01.11.2019.

У ході перевірки на підставі моніторингу супутникового мовлення ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ (НР № 00509-м від 12.12.2015), за 05.10.2019 зафіксовано трансляцію передачі «Гордон» (початок о 19.03, «прямий ефір», гість передачі – М. Азаров, представлений ведучим як экс-прем'єр-міністр України), в якій поширено висловлювання, зміст яких порушує вимоги:

- абзаців третього, четвертого та дев'ятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Не допускається використання телерадіоорганізацій для: закликів до насильницької зміни конституційного ладу України; закликів до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті; трансляції телепередач, виготовлених після 1 серпня 1991 року, що містять популяризацію або пропаганду органів держави-агресора та їхніх окремих дій, що виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України. Для цілей застосування цієї норми використовуються визначення та критерії, встановлені Законом України «Про кінематографію»);

- пунктів а) та в) частини першої статті 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Телерадіоорганізація зобов'язана: дотримуватися законодавства України та вимог ліцензії; поширювати об'єктивну інформацію);

- частини першої статті 28 Закону України «Про інформацію» (Інформація не може бути використана для закликів до повалення конституційного ладу, порушення територіальної цілісності України, пропаганди війни, насильства, жорстокості, розпалювання міжетнічної, расової, релігійної ворожнечі, вчинення терористичних актів, посягання на права і свободи людини).

Зокрема, під час моніторингу ефіру за 05.10.2019 зафіксовано:

о 19.21

*М. Азаров: «... Вот я вспоминаю все эти события, достаточно тяжело о них говорить. Потому что, когда 21-ого числа небольшая группа студентов Киево-Могилянской академии вышла на Майдан Независимости, это, действительно, была небольшая группа. И я собрал основных наших людей – министров, руководителей, которые умеют разговаривать, и сказал: «Возьмите, сделайте выдержки из текста соглашения, пойдите разъясните, проведите эту работу в институтах киевских, побывайте на предприятиях». Но потом я стал убеждаться, что в общем-то вот **этот стихийный вначале протест стал перерождаться в общем-то в заговор против правительства, прежде всего, потому что, если вы помните, первые требования, которые выдвигались – это отставка правительства. А затем, это вылилось и в государственный переворот со сменой системы власти...**»;*

о 19.22

*... Вот сейчас, чтоб не было повторения этой трагедии... Да, нужно обязательно это выяснить. Хотя бы в память о так называемой «Небесной сотне», хотя бы в память о тех защитниках правопорядка, «беркутовцах», по моему, их 26 человек погибших... хотя бы в память о них. Хотя бы в память о тех жертвах, тысячах людей, которые погибли в результате развернутого и спровоцированного Майданом **конфликта на юго-востоке**. Должны быть поставлены все точки над «і» для Украины... Этот Майдан должен стать последним. **Государственный переворот, который произошел в Украине, должен быть последним.** И если Зеленский и его команда этого не сделает, то, к большому сожалению, Украина и далее чревата будет такими кризисами. И организаторы Майдана, и исполнители Майдана должны сесть на скамью подсудимых».*

Неодноразове використання гостем студії формулювання «**державний переворот**» та відсутність зауважень до цього формулювання з боку ведучого є спотворенням інформації та навмисною підміною понять, а також є поширенням необ'єктивної інформації.

Використання формулювання «**конфликт на юго-востоке**» є підміною понять та спробою фальсифікувати історичні події, які визначено у нормативно-правових актах як «збройна агресія», зокрема у Законі України від 15.09.2015 № 685-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо визначення дати початку тимчасової окупації»; у постановах Верховної Ради України від 27.01.2015 № 129-VIII «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Європейського Парламенту, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, Парламентської Асамблеї ГУАМ, національних парламентів держав світу про

визнання Російської Федерації державою-агресором», від 04.02.2015 № 145-VIII «Про Заяву Верховної Ради України «Про визнання Україною юрисдикції Міжнародного кримінального суду щодо скоєння злочинів проти людяності та воєнних злочинів вищими посадовими особами Російської Федерації та керівниками терористичних організацій «ДНР» та «ЛНР», які призвели до особливо тяжких наслідків та масового вбивства українських громадян», від 21.04.2015 № 337-VIII «Про Заяву Верховної Ради України «Про відсіч збройній агресії Російської Федерації та подолання її наслідків»;

о 19.25

Д. Гордон: «Николай Янович, вы назвали фамилии Турчинова, Пашинского. Скажите, в чем вы их обвиняете?».

М. Азаров: «Ну, слушайте... В чем обвиняю? Тут совершенно очевидно, что были активисты. Я еще забыл про одного деятеля. Он был относительно на вторых ролях – Парубий. Но это люди, которые организовывали, готовили переворот. И в конце концов, осуществили кровопролитие на Майдане, как последнюю, будем говорить сцену, после которого... государственный переворот»;

о 19.33

М. Азаров: «Они зачистили полное оппозиционное поле. К власти пришла группа бандитов, мародёров и преступников. Вот, что надо понимать. Она бы никогда в жизни не пришла бы к власти, если бы пошли бы по мирному варианту развития событий, которое было достигнуто на встрече с министром иностранных дел».

Ці висловлювання є поширенням необ'єктивної інформації, яка піддає сумніву легітимність органів державної влади, містять відверте неаргументоване звинувачення представників влади у діях, які переслідуються законом, а саме: у бандитизмі, мародерстві та злочинах, що нав'язує глядачам ставлення до представників влади як до вже визнаних злочинців. Висловлювання у сукупності сприймаються як заклик до повалення конституційного ладу, розпалювання ворожнечі, посягання на права і свободи людини.

о 19.36

М. Азаров: «Как в свое время Нюрнбергский трибунал приговорил нацизм, вот так сейчас в Украине должен пройти трибунал по организаторам и исполнителям государственного переворота».

Посилання на Нюрнбергський трибунал та його рішення щодо нацистів фактично є опосередкованим звинуваченням учасників Революції Гідності у нацизмі, злочинах проти миру та людяності, що є свідомим поширенням необ'єктивної інформації, метою якої є розпалювання ворожнечі.

У практиці Європейського суду з прав людини визнано, що ототожнення когось з фашистами у контексті конфлікту розпалює ворожнечу (справа *Surek v Turkey* № 1 (заява № 26682/95 від 08.07.1999).

Вказаний текст програмує агресивну поведінку в аудиторії телеканалу, підбурює та провокує до дій або до відчуття необхідності діяти проти тієї частини українського народу, яка долучилася до подій Революції Гідності.

о 19.38

*М. Азаров: «После отставки правительства начались колебания среди наших депутатов. Я не хочу кого-то обвинять или, тем более, упрекать там под дулами автоматов, под угрозами. Ведь смотрите, как действовали. Я уже более чем со ста людьми, а может и больше наших... я имею ввиду депутатов, которые голосовали за отставку Януковича, за избрание Турчинова и так далее. Я их спрашивал: «Как же вы могли проголосовать за это?» Ну ушли бы, не пришли бы в зал заседания Совета, например. **Так нам рассказывали, что вот эти вот люди действовали «бандеровскими методами»: угрожали семьям, угрожали детям, ходили по квартирам. Точно так же... мне знаком этот механизм... в 2004 году во времена «Оранжевой революции» точно так же осуществлялись угрозы, кстати сказать, и по судьям и т.д.»***

Використання висловлювання **«бандерівські методи»** свідчить про ототожнення дій одного з очільників українського націоналістичного руху з насильницькими та каральними методами авторитарних і тоталітарних режимів і сприймається як розпалювання ворожнечі.

о 19.39

Д. Гордон: «Николай Янович, вы помните, как лично вы узнали о начале расстрелов «Небесной сотни» и «беркутовцев» и какие были ощущения вот в этот момент, когда вы узнали, что пошла большая кровь в центре Киева?»

*М. Азаров: «Если мне не изменяет память, это было 20-ого — 21-ого, по-моему. Я узнал с большим опозданием, потому что в этот день я вылетел в Харьков и узнал об этом расстреле только в Харькове. Но я сразу понял, что реализуется вот этот **кровавый сценарий государственного переворота**».*

о 19.45

*М. Азаров: «После того, как этот **кровавый переворот** произошел, после того, как сразу же слышались вот эти безумные крики от окровавленных националистов-радикалов, то можно только себе представить, какие сразу настроения **появились в Крыму**».*

Поширення недостовірної інформації піддає сумніву легітимність органів державної влади, спотворює реальні факти, змінює полярність відображення подій, акцентує увагу на насильницьких методах, має на меті викликати у аудиторії негативне ставлення саме до учасників Революції Гідності.

о 19.50

Д. Гордон: «Николай Янович, можете ли вы назвать фамилии людей, конкретно виновных в аннексии Крыма и трагедии Донбасса?»

*М. Азаров: «Я уже сказал. Это Турчинов – это первый виновник. **Во-первых, он незаконно узурпировал власть Верховного Совета. Это раз. И несуществующую должность исполняющего обязанности Президента. Он незаконно стал главнокомандующим...***

*...Вначале никакой необходимости направлять войска, тем более тяжелую технику, в Донбасс абсолютно не было. Тоже Турчинов не вступил ни в какие переговоры с теми, с кем надо было вступать. То есть не был задействован весь арсенал средств, которые задействовал Янукович во время Майдана. **Они были заинтересованы, чтобы отделить... затеять конфликт в Донбассе. Ну***

отделить Крым – само собой. Потому что им предстояло идти на выборы Президента. Это минус 2 миллиона избирателей Крыма, минус 4 миллиона избирателей юго-востока, которые никогда бы их не поддержали... Донбасса. Поэтому из политических целей им было выгодно затеять конфликт на Донбассе, отделить Крым, свалить все на Россию. А Россия, естественно, воспользовалась этим делом. Поэтому главные виновники – это Турчинов, Порошенко, Парубий, все остальные, которые были в этот момент у руководства страны».

Висловлювання М. Азарова містять необ'єктивну інформацію щодо послідовності подій під час збройної агресії Російської Федерації і є прямим продовженням лінії російської пропаганди, а також наративами, подібними до офіційної політичної та пропагандистської позиції Російської Федерації, визнаної Верховною Радою України та міжнародною спільнотою більшості країн Європи країною-агресором, та є такими, що базуються на упередженості, маніпулюванні суспільною свідомістю, зокрема шляхом поширення неповної або упередженої інформації.

о 20.02

М. Азаров: «Можно было бы сейчас, если установит мир и начат реально развиваться... убрать радикалов-националистов, убрать тех идиотов, которые требуют, которые... закрывают русскоязычные школы на территории Украины. Вернуться к той многонациональной политике, примирения, которую мы проводили...».

Така подача інформації свідчить про намагання ототожнити частину суспільства з радикалами-націоналістами, що мають наміри завдати шкоди країні своїми діями (зокрема, «запретить русский язык на территории Украины») і сприймається як мова ворожнечі.

Шляхом використання методів маніпулювання свідомістю, впливу на психіку гість студії закликає до агресивної поведінки, спрямованої проти діючої влади.

Крім того, при аналізі передачі не зафіксовано жодного випадку спроб ведучого змінити риторичку гостя студії, зупинити чи перешкодити висловлюванням, зміст яких порушує вимоги статей 6, 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», статті 28 Закону України «Про інформацію».

Відповідно до положень Доктрини інформаційної безпеки України, затвердженої Указом Президента України від 25 лютого 2017 року № 47/2017, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення відповідно до компетенції бере участь у забезпеченні захисту українського інформаційного простору від пропагандистської аудіовізуальної продукції держави-агресора.

Відповідно до частини сьомої статті 4 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» Держава всіма можливими законними засобами не допускає в інформаційних та інших телерадіопрограмах систематичного цілеспрямованого безпідставного загострення уваги на війні, насильстві і жорстокості, розпалюванні расової, національної та релігійної ворожнечі або позитивного їх подання (трактування), а також забезпечує ідеологічний і політичний плюралізм у сфері аудіовізуальних засобів масової інформації.

Стаття 10 Європейської конвенції з прав людини передбачає право на свободу вираження поглядів, проте частина 2 цієї статті передбачає, що здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом і є необхідними в демократичному суспільстві в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для запобігання заворушенням чи злочинам, для охорони здоров'я чи моралі, для захисту репутації чи прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або для підтримання авторитету і безсторонності суду.

Відповідно до пункту b) частини 1 статті 7 Європейської конвенції про транскордонне телебачення телемовник не повинен неправомірно пропагувати насильство чи спонукати до расової ненависті. Рекомендаціями N R (97) 20 Комітету міністрів Ради Європи державам-учасницям з питань «розпалювання ворожнечі» (Прийнятими Комітетом міністрів 30 жовтня 1997 року на 607 засіданні заступників міністрів), складеними з урахуванням Статті 7, частини 1 Європейської конвенції про транскордонне телебачення, передбачається засудження всіх форм самовираження, що розпалюють расову ненависть, ксенофобію, антисемітизм і всі форми нетерпимості, оскільки вони підривають безпеку демократії, культурну єдність і плюралізм; відзначається, що такі форми самовираження можуть мати більш потужний і руйнівний ефект в разі використання засобів масової інформації; висловлюється впевненість, що необхідність боротьби проти таких форм самовираження є більш нагальною в ситуаціях, що характеризуються напруженістю, а також під час війни та інших форм збройних конфліктів. Першим Принципом Рекомендацій передбачено, що Уряди держав-учасниць, органи влади та державні установи національного, регіонального та місцевого рівнів, а також офіційні особи, несуть особливу відповідальність у проявах стриманості щодо заяв, в першу чергу перед засобами масової інформації, які можуть бути обґрунтовано сприйняті як розпалювання ненависті або як висловлювання, здатні впливати на користь легітимізації, поширення або стимулювання расової ненависті, ксенофобії, антисемітизму або іншої форми дискримінації або ненависті, оснований на нетерпимості. Такі заяви повинні бути заборонені і піддані публічному осуду в усіх випадках їх вчинення.

Передача містила лише одну точку зору з питань, які мають серйозне значення для національної безпеки України, що є порушенням редакційної політики щодо поширення об'єктивної інформації. Протилежної точки зору чи ознак дискусії з питань «акцій громадянського протесту в Україні з 21 листопада 2013 року по 21 лютого 2014 року», «збройної агресії Російської Федерації», «анексії Криму» та «окупованих Російською Федерацією частину Донецької та Луганської областей України» під час трансляції передачі не подавалось, що є порушенням права глядачів на об'єктивну інформацію та зловживання правом телеканалу на свободу висловлення думок. Під час, після трансляції передачі редакцією телеканалу не було оприлюднено спростування, заперечення чи інших форм повідомлень, які б спростували, пояснили чи надали підстави для суспільної дискусії з порушеного питання, обмежуючи свою аудиторію

виключно однією точкою зору, яка суперечить міжнародним та українським правовим актам щодо агресії проти України.

Відтак, трансляція ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, 05.10.2019 висловлювань свідчить про наявність в ефірі закликів до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті і є підставою для застосування санкції «стягнення штрафу» згідно з частиною восьмою статті 72 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Національна рада може прийняти рішення про стягнення штрафу в зазначених у цій частині розмірах, незалежно від застосування до порушника санкцій у вигляді попередження, виключно в разі вчинення таких порушень: телерадіоорганізаціями – 25 відсотків розміру ліцензійного збору за: заклики до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті; пропаганди винятковості, зверхності або неповноцінності осіб за ознаками їх релігійних переконань, ідеології, належності до тієї чи іншої нації або раси, фізичного або майнового стану, соціального походження).

Розглянувши Акт № 229 від 01.11.2019 позапланової виїзної перевірки ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, заслухавши пояснення уповноваженого представника цієї компанії, керуючись частиною другою статті 6, пунктами а) та в) частини першої статті 59, частиною першою статті 70, частинами першою, другою, п'ятою, шостою та восьмою статті 72, частинами першою та другою статті 73, частиною першою статті 74, частинами першою, другою та третьою статті 75 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», частиною першою статті 28 Закону України «Про інформацію», статтю 13 та частиною другою статті 24 Закону України «Про Національну раду України з питань телебачення і радіомовлення», Національна рада

вирішила:

1. Визнати порушення ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, абзацу дев'ятого частини другої статті 6 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Не допускається використання телерадіоорганізацій для: трансляції телепередач, виготовлених після 1 серпня 1991 року, що містять популяризацію або пропаганду органів держави-агресора та їхніх окремих дій, що виправдовують чи визнають правомірною окупацію території України. Для цілей застосування цієї норми використовуються визначення та критерії, встановлені Законом України «Про кінематографію»), пунктів а) та в) частини першої статті 59 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (Телерадіоорганізація зобов'язана: дотримуватися законодавства України та вимог ліцензії; поширювати об'єктивну інформацію).

2. ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, оголосити попередження.

3. Визнати наявність закликів до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті у висловлюваннях, які були поширені в ефірі ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, 05.10.2019.

4. Керуючись частиною восьмою статті 72 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», застосувати до ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, санкцію «стягнення штрафу» у розмірі, розрахованому від розміру ліцензійного збору, нарахованого ліцензіату за видачу ліцензії, не враховуючи умов (зменшення/збільшення), згідно з додатком до рішення (розраховано управлінням фінансової та бухгалтерської служби):

25 % (105 625,50 грн (сто п'ять тисяч шістсот двадцять п'ять гривень 50 копійок)) – за вчинення порушень, передбачених частиною восьмою статті 72 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» (заклики до розв'язування агресивної війни або її пропаганди та/або розпалювання національної, расової чи релігійної ворожнечі та ненависті).

5. Відповідно до вимог частини третьої статті 75 Закону України «Про телебачення і радіомовлення» ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, у тридцятиденний термін з дня повідомлення Національною радою про прийняте рішення щодо стягнення штрафу сплатити до Державного бюджету України штраф у розмірі 105 625,50 грн (сто п'ять тисяч шістсот двадцять п'ять гривень 50 копійок). Реквізити до оплати: одержувач УДКСУ у Шевченківському районі м. Києва, код ЗКПО 37995466, р/р UA758999980313000056000026011 в Казначействі України (ЕАП) у м. Києві, МФО 899998. Поле «Призначення платежу»: +;2659;101; ; ; ; ; ; сплата штрафу за вчинення порушень, передбачених частиною одинадцятою статті 72 Закону України «Про телебачення і радіомовлення», без ПДВ.

6. Зобов'язати ліцензіата ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ, протягом місяця привести свою діяльність у відповідність до вимог чинного законодавства. У разі невиконання ліцензіатом цього рішення Національна рада може застосувати до ліцензіата санкції, передбачені чинним законодавством України.

7. Розпорядження про усунення порушень та сплату штрафу, копію цього рішення надіслати ліцензіату ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ.

8. Копії цього рішення Національної ради й акта перевірки долучити до ліцензійної справи ТОВ «НАША ПРАГА», м. Київ.

9. Виконання цього рішення покласти на управління представників Національної ради, управління контролю та аналізу телерадіомовлення, управління ліцензування, юридичне управління.

10. Контроль за виконанням цього рішення покласти на члена Національної ради С. Костинського.

**Перший заступник
голови Національної ради**

/підпис/

О. Герасим'юк

Відповідальний секретар

/підпис/

О. Ільяшенко